

De eerste keer dat ik Lambert zag, was de dag van de grote storm. De lucht was zwart, heel laag, buitengaats spookte het al flink.

Hij was even na mij gekomen, was op het terras gaan zitten, aan een tafeltje in de volle wind. Hij keek tegen de zon in, kneep zijn gezicht samen, het leek of hij huilde.

Ik keek naar hem, niet omdat hij het slechtste tafeltje had gekozen, ook niet vanwege de grimas op zijn gezicht. Ik keek naar hem omdat hij net zo rookte als jij, een vage blik in het niets, terwijl hij met zijn duim over zijn lippen wreef. Droge lippen, misschien droger dan de jouwe.

Ik dacht dat hij journalist was – een equinoctiaalstorm kon fraaie foto's opleveren. Achter de dijk joeg de wind de golven op, dreef de stroming terug, de zwarte watermassa's uit het Nauw van Blanchard die van heel ver kwamen, van de zeeën in het noorden of uit de diepten van de Atlantische Oceaan.

Morgane kwam de herberg uit. Ze zag Lambert.

'U bent niet van hier,' zei ze en vroeg wat hij wilde bestellen.

Haar toon was chagrijnig, als altijd wanneer ze bij slecht weer klanten moest bedienen.

'Komt u voor de storm?'

Hij schudde van nee.

'Voor Prévert dan? Ze komen hier allemaal voor Prévert...'

'Ik zoek een bed voor vannacht,' zei hij ten slotte.

Ze haalde haar schouders op.

'We hebben geen kamers.'

'Waar kan ik iets vinden?'

'In het dorp, tegenover de kerk... en anders in La Rogue.

Meer het land in. Een vriendin van mijn baas, een Ierse, heeft

daar een pension... Wilt u haar nummer?'

De branding 09-07-09 11:21 Pagina 7

Hij knikte.

'En kan ik iets eten?'

'Het is drie uur...'

'Ja, en?'

'Drie uur, dat is een broodje ham.'

Ze wees naar de lucht, naar de oprukkende wolkenbank. Er sijpelden nog wat zonnestralen onderdoor. In tien minuten zou het donker zijn.

'We krijgen een stortbui!' zei ze.

'Stortbui of niet, zes oesters en een glas wijn?'

Morgane glimlachte. Lambert was een nogal knappe vent. Ze vond het leuk de strijd aan te gaan.

'Op het terras worden alleen dranken geserveerd.'

Ik zat twee tafels achter hem met een zwarte koffie. Er waren geen andere klanten. Ook binnen was het leeg.

Kleine plantjes met grijs blad hadden wortel geschoten waar de stenen gebarsten waren. In de wind leek het of ze kropen.

Morgane zuchtte.

'Moet het de baas vragen.'

Ze bleef bij mijn tafeltje staan, trommelde met haar rode nagels op de houten rand.

'Ze komen allemaal voor Prévert... Wat zou je hier anders ook te zoeken hebben, hè?'

Ze wierp een blik over haar schouder en verdween naar binnen.

Ik dacht dat ze niet terug zou komen, maar een ogenblik later was ze er alweer met een glas wijn, een mandje brood en de oesters op een bedje van wier; ze zette het voor hem neer.

Met het nummer van de Ierse.

'De baas vond het goed van de oesters, maar buiten geen kleedje, zei hij... en wel opschieten, want het gaat plenzen.'

Ik bestelde nog een koffie.

Hij dronk zijn wijn. Hij hield zijn glas verkeerd vast, maar met de oesters wist hij wel raad.

Morgane stapelde de stoelen op, schoof ze tegen de muur en snoerde ze vast met een ketting. Ze gebaarde naar me.

Vanwaar ik zat, kon ik de hele haven zien. La Griffue, daar woonden we, zij en haar broer Raphaël op de begane grond, ik in mijn eentje in de bovenwoning.

Honderd meter na de herberg, je hoefde alleen de kade over te steken, een huis aan het eind van de weg, bijna in zee. Niets eromheen. Op stormdagen onbeschut tegen de elementen. De mensen van hier zeiden dat je gek moest zijn om op zo'n plek te gaan wonen. La Griffue noemden ze het, het huis met klauwen, vanwege het geluid van schrapende nagels dat de takken van de tamarisken maakten tegen de luiken.

Het was vroeger een hotel geweest.

Vroeger, wanneer was dat?

In de jaren '70.

Als haven stelde het niet veel voor. Een afgelegen plek, aan het einde van de wereld, een handvol inwoners en maar een paar boten.

La Hague.

Ten westen van Cherbourg.

Oost en west, ik haal het altijd door elkaar.

Ik was hier in het najaar gekomen, tegelijk met de wilde ganzen, ietsmeer dan zes maanden geleden. Ik werkte voor het Ornithologisch Centrum in Caen. Ik observeerde de vogels, ik telde ze, de twee wintermaanden had ik het gedrag van de aalscholvers op dagen van strenge kou bestudeerd. Hun reukzin, gezichtsvermogen...

Urenlang buiten, in de wind. Met de komst

van het voorjaar bestudeerde ik de trekvogels, telde de eieren, de nesten. Eentonig werk, net wat ik nodig had. Ik zocht ook naar de oorzaken van hun teruggang in het gebied van La Hague.

Het werd slecht betaald.

Maar ik had onderdak.

En ik had nog nooit een grote storm meegemaakt.

Voor de boten waren twee grote zeemeeuwen aan het krijsen, de nekken gestrekt, de vleugels breed gespreid, het hele lijf naar de hemel gericht. Ineens waren ze stil. De lucht trok nog meer dicht, het werd aardedonker, maar het was niet de duisternis van de nacht.

Het was iets anders.

Dreiging.

Dat had de vogels tot zwijgen gebracht.

Ze hadden me gewaarschuwd: Zorg dat je niet meer buiten bent als het begint.

De vissers hadden een laatste keer de trossen van hun boten gecontroleerd en waren vertrokken, de een na de ander. Een snelle blik in onze richting.

Mannen worden sterker als de zee opkomt, zeggen ze hier. De vrouwen benutten die momenten, dringen zich aan hen op, grijpen hen waar ze op dat moment zijn, achter in een stal of in het ruim van een boot. Ze laten zich nemen.

De wind gierde al. Dat was misschien het heftigste, eerder nog dan de golven. Deze wind die de mensen verjoeg. Op het terras stonden alleen nog onze twee tafeltjes, en verder was er niemand in de buurt. Lambert draaide zich om. Hij keek me aan. 'Wat een rotweer!' zei hij. Morgane kwam weer naar buiten: 'U bent klaar?' Ze nam zijn bord, het brood, mijn kopje mee. De baas had de balken al klaargezet, hij ging de deur barricaderen. 'Het gaat spoken!' zei hij. Morgane draaide zich naar mij. 'Jij blijft nog?'

'Ja, nog een paar minuten...'

Ik wilde kijken, zolang het kon. Kijken, horen, voelen. Ze haalde haar schouders op. Een eerste druppel spatte op het tafelblad. 'Schuiven jullie je stoel aan als je weggaat!'

Ik knikte. Lambert antwoordde niet. Ze ging weg, ze holde, de armen gekruist voor haar buik, stak recht over van de herberg naar La Griffue, was bij de deur en verdween naar binnen. Een eerste bliksemknetterde ergens boven het eiland Aurigny, een volgende dichterbij. En toen begon de wind tegen de kade te beuken, een eerste rukwind, het leek een klap tegen een stootblok. Onder het afdak waar Max aan zijn bootwerkte, sloegen de planken tegen elkaar. Ergens klepperde een slecht vastgezet luik. De zee werd grimmiger, hij werd zwart alsof iets ondraaglijks hem van binnenuit wurgde. Het oorverdovende geluid van de wind mengde zich met dat van de golven. Het werd benauwend. Ik deed mijn kraag omhoog. Ik zette mijn stoel weg. Lambert verroerde zich niet. Hij haalde een pakje sigaretten uit zijn zak. Hij leek kalm, onverschillig. 'U gaat?' Ik knikte. De winden die op stormdagen waaien zijn als wervelende wolken verdoemde, boze zielen. Men zegt dat die de huizen binnendringen om te nemen wat men hun verschuldigd is. Men, dat wil zeggen degenen die over zijn gebleven, de levenden. 'Zie je hier wel eens sterren?' vroeg hij terwijl hij naar de hemel boven ons wees. 'Soms wel ja.' 'Want in de stad zie je ze niet meer.' Zijn stem rafelde in de wind. Het was een trage stem. 'Dat komt door de straatverlichting in de stad,' legde hij uit. Hij hield het pakje sigaretten in zijn hand. Hij draaide het om en om, een onwillekeurige beweging. Zijn aanwezigheid maakte de dreigende komst van de storm nog beklemmender.

'Maar het gebeurt niet vaak hè?'

'Wat gebeurt niet vaak?'

Hij aarzelde een paar seconden en streek met zijn duim langs zijn lip. Ik keek naar hem, naar zijn gezicht, zijn ogen. Het gebaar dat hij daar maakte. Meteen daarop hoorde ik een fluitend geluid. Ik kon nog terugwijken. Er vloog iets roods langs, ik kreeg een klap. Er sneed iets in mijn wang. Het was een stuk golfplaat, twee handen breed. Het vloog nog een meter of tien door en toen drukte de wind het tegen de grond. Slepte het nog verder mee. Ik hoorde

het knarsen over het grind. Het geluid van zand tussen tanden.
Ik voelde met mijn hand. Er kwam bloed aan mijn vingers.
'Wat gebeurt niet vaak?' hoorde ik mezelf voor de tweede
keer vragen, mijn blik nog steeds op het stuk golfplaat.
Hij stak zijn sigaret op.
'De sterren,' antwoordde hij.
Hij herhaalde: 'In de stad zie je niet vaak sterren aan de hemel...'
En toen wees hij naar mijn wang: 'U moet dat verzorgen.'
Later, in mijn kamer, mijn beide handen tegen de ruit gedrukt,
zag ik mijn gezicht, de rode striem van de golfplaat.
Het was gezwollen en warm. Je kunt doodgaan als je een
schram krijgt van een losgeraakte golfplaat.
Plaatijzer, roest.
Hij had het over steden gehad. Op bepaalde plaatsen zie je de
sterren niet meer, had hij gezegd.
Mijn blote voeten op de vloer. De afdruk van mijn vingers op
de ruit. Ik heb de wond gedesinfecteerd met een restje alcohol.
Ik bleef bij het raam. Mijn kamer keek uit op de golven. Een
groot bed met een donzen dekbed. Twee doorgezakte fauteuils.
Op de tafel de doos met mijn verrekijker, mijn stopwatch en
boeken over vogels. Gedetailleerde kaarten met fotokopieën,
aantekeningen.
Onder in de doos een handvol pennen. Een logboek. Dat

hield ik sinds zes maanden bij. Hiervoor doceerde ik biologie
aan de universiteit van Avignon. Ik gaf ornithologie. Ik ging met
mijn studenten vogels observeren in de Camargue. We zaten
hele nachten in paalhutten.
Na jou heb ik een sabbatical van twee jaar genomen, ik dacht
dat ik kapotging. Ik ben hierheen gekomen.
De vorige huurder was er op een ochtend ineens vandoor gegaan.
Het schijnt dat hij niet meer tegen de eenzaamheid kon.
Hij had etenswaren in de kastjes laten liggen, pakken kaakjes.
Een blik suiker. Ook poedermelk en pakjes koffie in bruine papieren
zakjes. Een tekening van een groene boom op de doos:
fair trade. Boeken.
Een oud radiotoestel. Een televisie. Het beeld kwam niet
door, alleen het geluid.
Onder de gootsteen twee flessen. Ondrinkbare wijn, plastic
smaak. Ik heb het toch gedronken, in mijn eentje, op een dag
dat het mooi weer was.
Ik ging van het ene raam naar het andere. Ik had nog nooit zo'n
zwarte lucht gezien. Aan de landzijde hoopten de wolken zich
op tot een loden kap boven de heuvel. De boten stampen. Lambert
was opgestaan van zijn tafeltje, maar stond nog op de kade.
Jack dicht, handen in de zakken. Hij liep te ijsberen.
Het regende niet, maar de regen balde zich samen, een dreigende
band, doorkliefd door bliksemflitsen, nu nog boven zee,
maar het kwam dichterbij. De donder begon te grommen. Lambert
deed een paar passen in de richting van de dijk, de wind was
te sterk, je kwam niet vooruit. Ik pakte mijn verrekijker, stelde
scherp op zijn gezicht. Druppels striemden zijn wangen.
Hij bleef daar minuten lang en toen knetterde een bliksemflits
en de regen stortte neer.
Er stonden geen andere auto's op de kade, alleen die van hem.
Geen andere levende wezens, behalve wij drieën in La Griffue.
Wij drieën en hij buiten.
Hij stond in de regen.

Een eerste golf sloeg over de dijk. Andere volgden. En ondertussen dat helse kabaal. Een vogel, ongetwijfeld verrast door het geweld van de wind, sloeg te pletter tegen mijn raam; het was een grote zeemeeuw. Hij bleef een paar seconden plakken, verbaasde blik, en toen pakte de wind hem weer, tilde hem op, droeg hem mee.

Het onweer barstte los. Brekers sloegen tegen het huis. Met mijn gezicht tegen het raam geplakt probeerde ik naar buiten te kijken. De straatlantaarns waren uit. Er was geen licht meer. In het schijnsel van de bliksem leken de rotsen rond de vuurtoren in stukken te vliegen. Dit had ik nog nooit meegemaakt. Ik weet niet of ik elders had willen zijn.

Toen ik naar de kade keek, zag ik dat de auto van Lambert er niet meer stond. Hij reed weg in de richting van het dorp. Achterlichten die zich verwijderden. En toen niets meer.

Het duurde uren, een verschrikkelijke zondvloed. Dat je niet meer wist waar de aarde was, waar het water. La Griffue stond te schudden. Ik wist niet meer of het regen was die tegen de ruiten sloeg of dat de golven zo hoog kwamen. Ik werd er draaiërig van. Ik bleef staan, mijn wimpers tegen de ruiten, mijn adem gloeiend heet. Ik klampte me vast aan de muren. Onder het geweld verstrengelden de zwarte golven zich als lichamen. Muren van water werden aangevoerd, voortgeduwd, ik zag ze komen, angst in mijn buik, muren die te pletter sloegen op de rotsen en ineens stortten onder mijn ramen.

Die golven, de brekers.

Ik hield van ze.

Ze maakten me bang.

Het was ook zo aardedonker. Een aantal keren dacht ik dat de wind het dak van het huis zou rukken. Ik hoorde de balken kraken. Ik had kaarsen aangestoken. Ze smolten, de witte was liep uit op het houten tafelblad. Een merkwaardig brandend vlies. In het licht van een bliksemflits zag ik de kade die onder water stond, alsof de zee teruggekomen was op het land en alles had verzwolgen. Nog meer bliksemschichten. Bliksems als tralies. Ik dacht dat het nooit zou ophouden.

Raphaël was in zijn atelier, een groot vertrek precies onder mijn kamer. Een houten vloer scheidde ons. Ik hoorde hem. Ik kon hem ook zien, ik hoefde alleen maar op de grond te gaan liggen en mijn oog tegen een kiertje, een paar millimeter, tussen de planken te drukken, onder het kleed.

Iedereen zei dat je hier onmogelijk kon wonen, zo dicht bij de zee. Zo dichtbij, dat het leek of je er middenin was.

Was het dag? Was het nacht? Ik probeerde te slapen. Het was te warm onder het dons. Erbuiten te koud. Ik deed mijn ogen dicht. Ik zag de golfplaat weer. Als een schim. Ik hoorde de stem van Lambert, vermengd met de nacht, het onaangename gekras van de golfplaat. Het tikken van mijn horloge om mijn pols, het vloeide allemaal samen. Ik werd wakker, ik zweette.

Het rookkanaal van de kachel liep door mijn kamer, verwarmde de lucht en ging door het dak naar buiten. Het was een blikken pijp. De pijp trilde van de warmte.

Raphaël liep rond, het leken de passen van een wild dier in zijn kooi, hij was bang voor zijn beelden. Alleen maar gips, klei. Hij zei dat er maar een ruit hoefde te springen en alles was verloren. Hij propte zijn kachel vol houtblokken, alsof het vuur de zee

kon teruggedrijven.

Ik hoorde hem schreeuwen.

'Dit huis heeft het altijd gehouden, het zal het nu weer houden!'

Ik drukte mijn oog tegen de kier. Hij had de grote armluchters

aangestoken. Zijn atelier leek nu een kerk, met al die beelden.

Ik keek naar mijn wond bij het licht van een kaars. De snee

was donker geworden, bijna paars.

De mensen noemden mij La Griffue, ze noemden me ook de

Horsain, import, vreemdeling, iemand die niet daar was geboren,

zoals ze iedereen genoemd hadden die voor mij hier was komen

wonen. En degenen die na mij zouden komen. En die zouden

er komen.

Raphaël noemde me Prinses.

Voor Lili was ik Miss.

Voor jou was ik *Ténébreuse*, het stille, ondoorgrondelijke water.

Die naam in jouw mond, zo noemde je me. Dat kwam door

mijn ogen, zei je, door wat daarin spookte.

Ik verwarmde de binnenkant van mijn hand aan een kaarsvlam,

hield mijn palm tegen de wond. Ik plantte lucifers in de

was.

Al maanden was ik zonder jou. Het gemis slokte alles op. Slokte

zelfs de tijd op. Alles, tot jouw beeld aan toe. Ik bleef zitten,

starend naar de roestige grendel van het raam. Ik plantte nog

meer lucifers.

Op het laatst leek de kaars wel een voodoo-pop.

's Ochtends ontsluisde het daglicht een doodse heide. Het regende

nog en de wind floot. Hij schampte over het wateroppervlak,

scheurde lange flarden vettig schuim los en liet die een

eind verder weer vallen. Trieste plakken. In de haven worstelden

de boten om niet te zinken.

Uit het dorp kwam een auto aanrijden. Hij stopte. Maakte een

halve draai en was op de kade.

Het tij kenterde, dit was het moment van stilte als de zee de

golven optilt en weer teruggedrijft.

Ik heb geslapen. Een paar uur ingehaald van de lange nachten

van slapeloosheid. Voorbij nachten. Komende nachten.

Ik dronk koffie. Ik snuffelde wat in de kast, in de stapels exemplaren

van *Paris Match*, oude nummers, het huwelijk van Grace

Kelly en de dood van Brel. Foto's in zwart-wit. Oude kranten.

Er kwam stof te voorschijn, repen door ratten aangevreten papier.

Een vogelskelet. Een tijdschrift met een foto van Demi

Moore. Die heb ik opzij gelegd om aan Raphaël te geven.

Ik vond een biografie van Teresia van Avila, het dagboek van

Etty Hillesum. Een prentbriefkaart van Hopper tussen de bladzijden

van een boek, een meisje aan tafel, in een café. De muren

waren groen geverfd. Ik heb het boek teruggelegd, de kaart gehouden.

Ik liep naar de gang. De muur op het noorden was vochtig. Er

sijpelde water langs de plinten, op de traptreden. Er zaten witte

sporen op de muren, zout.

De schakelaar, rechts. De muur werd brokkelig. Het behang

hield niet meer. Het kwam los, hele banen tegelijk, het leken

wel gordijnen. Andere deuren kwamen uit op lege kamers.

Helemaal onder aan de trap hing een oude telefoon met een grijze

kiesschijf aan de muur. Al heel lang buiten dienst. Als we moesten

bellen, gebruikten we de cel op de kade, daar had je een

kaart voor nodig. Anders kon je bij Lili terecht of bij de herberg

aan de haven.

Raphaël zei dat je in geval van nood moest knielen en bidden.

Daar moest hij om lachen.

In de hal was een hele rij houten brievenbussen vastgespijkerd.

Op een van de bussen stond de naam van Raphaël: R. Delmate, beeldhouwer. Er waren nog andere namen, kaartjes met

plakband bevestigd, losgegaan. Een emailen bord: *Gelieve de deur te sluiten, dank u.* Dat dateerde van vroeger, uit de tijd dat het huis een hotel was.

Later gemeubileerde appartementen.

De mensen waren allemaal vertrokken.

De kaartjes waren achtergebleven. Op een plank boven de deur troonde een opgezette hond. Het was de hond van Raphaël. Hij heette Diogenes. Het schijnt dat hij lang geleden op een onweersnacht gecrepeerd is van de paniek. Door de angst was zijn maag omgedraaid. Dat kan soms, bij honden.

Ik ging naar beneden, met voorzichtige tred, mijn hand op de leuning.

Raphaël was in de gang. Hij had de deur half open gedaan, wilde buiten kijken, de voorgevel van La Griffue inspecteren. Te donker, te veel wind. Je kon niet eens een stuk van de binnenplaats zien.

Hij deed de deur weer dicht.

‘Dat moet nog even wachten,’ zei hij.

‘Hoe is dat nou gekomen?’ vroeg hij toen hij mijn wang zag.

Ik legde mijn hand erop.

‘Er vloog een stuk golfplaat door de lucht...’

‘Was het roestig?’

‘Een beetje...’

‘Heb je het gedesinfecteerd?’

‘Ja.’

Hij bekeek de wond met samengeknepen ogen. Hij had twee jaar in de krottenwijken van Calcutta gewoond. Hij vertelde wel eens over wat hij daar gezien had.

‘Ben je bij met je inenting?’

‘Ik heb er alcohol op gedaan.’

Hij haalde zijn schouders op.

De tv stond aan. Morgane lag als een balletje op de divan te slapen, een hand tegen haar mond. Met haar ronde heupen en zware borsten leek ze op een beeld van Botero. De rat sliep tegen haar aan, weggekropen in de dikke plooien van haar buik.

Raphaël liep naar zijn zus.

‘Ik vraag me af hoe ze in zo’n hels kabaal kan slapen.’

Hij streek een haarlok weg die voor haar gezicht hing, deed die weer achter haar oor. Een uiterst teder gebaar. Het haar sprong terug.

Hij draaide zich om.

Hij ging koffie zetten.

Zijn gebaren waren traag. Hij had de tijd. Iedereen had hier de tijd.

Morgane rook de geur, ze gaapte. Ze duwde met bijna gesloten ogen de dekens van zich af en sleepte zich naar ons toe.

‘... morgen, jongens.’

Het haar een ragebol. De te korte rok over te dikke dijen. Ze vlijde zich tegen haar broer aan.

‘Het ging een beetje tekeer vannacht,’ zei ze.

Raphaël glimlachte.

'Een beetje wel...'

Ik keek naar hen. Ik was iets boven de veertig. Raphaël iets eronder. Morgane was de jongste, in juli werd ze dertig. Een kind op latere leeftijd, zei ze, dat zijn de mooiste! Ze nam een slok uit het kopje van Raphaël. Dat deed ik ook bij jou. 's Ochtends. Ik drukte me tegen je aan. Ik had behoefte aan je warmte. Later kon je dat niet meer verdragen, je had het zo koud.

Raphaël deed de deur open. We keken elkaar aan en gingen naar buiten, met z'n drieën, wonderlijke overlevenden, laarzen aan de voeten. Overal lagen takken. Diepe plassen. De wind floot nog steeds, maar hij had aan kracht ingeboet. De boot van Max had het gehouden, hij lag nog steeds veilig onder het afdak, geklemd tussen stutten.

We liepen om het huis heen.

We kwamen in de tuin. Aan de zeekant. Het rook er zout.

Ik vond het geknakte lijf van de grote meeuw die tegen mijn raam te pletter was gevlogen. Stukken balk, resten van kisten. De golven waren geweken. De vloedlijn was bedekt door een franje van dik, geel schuim met, zo'n beetje overal, bundels algen, dikke bossen haar leken het, die daar uitgekotst waren. De oude Nan stond op de dijk, haar armen gekruist over haar buik. Eerder dan iedereen stond ze daar, onbeweeglijk, de crucifix in haar hand, haar gezicht naar de zee. Ze droeg haar stormkieren, een lange zwarte jurk van dikke stof, mensen die haar kenden vertelden dat in die stof met zwart draad geborduurde woorden te lezen waren. Een snoer van woorden. En dat die woorden haar geschiedenis vertelden.

Het verhaal van Nan.

Ze zeiden ook dat ze vroeger een andere naam had, maar dat haar naasten die hadden meegenomen. Haar doden, een hele familie, vermist op zee. Ze stond daar omdat ze dacht dat de zee hen op een dag terug zou geven.

De eerste auto's kwamen aanrijden. Mensen uit het dorp. Een visser had gezegd dat een vrachtaarder die naar het noorden koerste, zijn lading planken verloren had en dat die met de wind deze kant op zouden drijven. Het nieuws verspreidde zich. Een tractor parkeerde langs de weg, zo dicht mogelijk bij het strand.

Een paar bestelbusjes. Max kwam. Hij omhelsde ons allemaal omdat zijn boot het had gehouden. Hij stond bij een groepje mannen op de planken te wachten, handen in de zakken, zijn lichaam wat verloren in zijn ruime jasje van blauw katoen.

De mannen stonden te praten zonder hun ogen van de zee af te houden. Ik tuurde naar de plek die zij in de gaten hielden. Het licht deed pijn aan mijn ogen. Hiervoor woonde ik in het zuiden. Er was te veel licht. Mijn ogen waren te blauw. Mijn huid te blank. Ik verbrandde, zelfs in de winter.

Ik brandde nog steeds. Wij branden allemaal. Dat was van iets anders.

Bij tientallen kwamen ze aanzetten, planken als lijken. Lichte schimmen die door de bijna zwarte golven werden opgetild, schimmen die rezen en daalden. Meegevoerd. Samen in de richting van de mannen gedragen. De oude Nan kwam naar voren.

Ze tuurde in de zee, in de dalen tussen de golven. Ze had geen oog voor de planken.

De mannen spraken niet meer. Of heel weinig. Een enkel

woord, om het hoognodige te zeggen. Een paar vrouwen stonden erbij. Enkele kinderen.

De gendarmes waren er ook, ze noteerden namen. Nummerborden.

De vrachtvaarder was voor anker gegaan, je zag hem in de verte liggen, op dezelfde plaats als waar zijn lading was losgeraakt.

Een politieboot was onderweg uit Cherbourg. Lambert stond op de kade. In z'n eentje, een beetje achteraf, met zijn leren jack.

Ik vroeg me af wat hij daar deed. Ik stelde mijn kijker scherp op zijn gezicht. Vierkante kin, slecht geschoren. Dikke huid, getekend door een paar diepe rimpels. Zijn broek was gekreukt. Ik vroeg me af of hij bij de Ierse had overnacht of in zijn auto.

Op het strand was alles nog steeds in beweging, mensen en planken. De geur van slib vermengde zich met die van huid, met de scherpere zweetlucht van een paardenborst.

Ik volgde de mannen.

Er kwam een auto aanrijden. Even stonden we allemaal gevangen in het gele licht van de koplampen. Lambert kwam naderbij.

De autolampen verlichtten zijn gezicht. Toen reed de auto weg en werd zijn gezicht opgeslokt door de duisternis.

Ik hoorde zijn stem.

Hij zei: 'Zo moet dat eruitzien, het einde van de wereld.'

Misschien vanwege het lawaai en de mannen die bijna in zee stonden.

'Ja... maar dan erger,' antwoordde ik.

De oude Nan had zich afgewend van de planken. Ze liep van de ene man naar de andere, bekeek aandachtig de gezichten.

Ook de gezichten van de kinderen, die ze in haar handen nam, bekeek met een gretige, vertwijfelde blik en meteen weer wegduwde, om de volgende te bestuderen. Zelfs het gezicht van

Max. De kinderen lieten haar begaan: Je hoeft niet bang te zijn, had men hun uitgelegd, ze zoekt iemand. Iedereen hier was bang voor haar. Wie niet bang was ging haar uit de weg.

De onderkant van haar jurk had door het water gesleept, sleepte nu door het zand. Toen ze Lambert zag, vergat ze alle anderen. Haar hand greep de zware rokpand van haar jurk. Ze ging op hem af, stond pal tegen hem aan. Ze bekeek hem, haar blik ineens als verdwaasd onder het te witte haar. Met haar hand raakte ze zijn gezicht aan. Ze deed dat zo snel dat hij niet de tijd kreeg terug te deinzen. Er zaten wratten op haar vingers. Ze had ze weg kunnen branden, er waren duizenden manieren, iedereen hier kende ze, appels, spuug, pis... Ik denk dat ze gewend was geraakt aan haar wratten. Ze streelde ze soms. Ik had gezien dat ze eraan likte.

Lambert duwde haar van zich af.

'De vissen eten de ogen,' zei ze met haar holle stem.

Ze boog haar hoofd opzij.

'Op maannachten komt het bloed naar het oppervlak. Je hoort de kreten...'

Er verscheen een merkwaardige glimlach op haar gezicht en toen wendde zich af, net als bij de anderen, ze deed een paar stappen en kwam terug, eerder verward dan gek, bestudeerde nogmaals zijn gezicht, liep alles na, het voorhoofd, de ogen, dat deed ze.

Ze opende haar mond.

'Michel...'

Ze glimlachte, een tegelijk heel korte en heel felle glimlach.

'Je bent teruggekomen...'

Rondom gingen de mannen door met hun werk, zonder enige belangstelling.

'Ik heet Lambert...'

Weer die vreselijke glimlach en ze schudde van nee, een paar keer, met heftige hoofdbewegingen.

'Jij bent Michel...'

Ze herhaalde haar woorden, tussen de krijtwhite plooiën van haar lippen.

Gewoonlijk beet ze zich vast in een gezicht en ging dan door naar het volgende. Met Lambert was het anders. De neiging, de behoefte om hem aan te raken. Ze streefde de wang opnieuw, even was haar glimlach bijna vredig.

Het was walgelig, die hand op dat gezicht, die ongetwijfeld koude aanraking door een onbekende huid.

Lambert duwde haar terug, wat al te ruw, de mannen draaiden zich om. Nan zei niets, ze schudde haar hoofd alsof het om een geheim tussen hen beiden ging. Ze wendde zich af.

Het geknister van haar jurk, de onderkant nat en zanderig.

Lambert trok zich wat terug. Hij geneerde zich vanwege zijn ruwe gebaar en ook omdat de mannen hun bezigheden staakten en zachtjes met elkaar spraken.

Nan liep weg, haar grote omslagdoek over haar schouders getrokken.

Ze ging naar het water. Op zeker moment stond ze stil en draaide zich om. Ik meende te zien dat ze nog steeds glimlachte.

'Soms is ze zo,' zei ik.

'Zo, hoe bedoel je, zo?'

'Een beetje gek.'

Lambert bleef haar volgen met zijn blik.

'Haar hele familie is in zee verdwenen, schipbreuk, op een trouwdag. Zij was zeven. Als er storm is, denkt ze dat elk onbekend gezicht door de zee is teruggegeven.'

Hij schudde zijn hoofd.

Hij keek nog altijd naar Nan.

'Ik geloof dat ik haar verhaal ken...'

Hij keek me aan.

'Heel lang geleden kwam ik hier met vakantie... Kunt u er nog meer over vertellen?'

'De twee families zijn in een sloep gestapt voor een tochtje op zee. Het was mooi weer. Nan was te klein om mee te gaan. Toen de boot begon te schommelen, dachten de mensen die op het strand wandelden dat ze plezier maakten. Er viel een vrouw overboord en toen nog een. Het was allemaal zeevolk. De sloep is gezonken. Nan stond op de kade, ze heeft alles gezien, alles gehoord. Haar haar is in één nacht wit geworden.'

'Was er ook niet een hond aan boord?'

'Een hond? Ja, er was een hond.'

'Mijn moeder heeft me het verhaal verteld...'

Hij keek naar de zee.

Ik keek naar hem. Het was of de lijnen van zijn gezicht terloops, bijna inderhaast getrokken waren.

Onregelmatige lijnen in een dikke huid.

'Een klein hondje,' zei ik. 'Het wist naar een rots te zwemmen, wist zich daarop staande te houden... Verder weet ik het niet.'

Het lichaam van de bruidegom is teruggevonden. Dat van zijn vrouw niet. Anderen zeggen dat het omgekeerd was.'

We liepen een eindje langs het strand. Hij wilde weten hoe het verhaal afliep. Ik vertelde dat het hondje het zo lang als hij

kon heeft volgehouden en uiteindelijk door de zee is meegesleurd.
Hij schudde opnieuw zijn hoofd en zei: 'Ze hebben de klokken
geluid. Ze luiden altijd de klokken als er doden zijn.'
Zijn gezicht zag er heel vreemd uit toen hij dat zei.
'De zee heeft ze allemaal verzwolgen, net als de sloep en de
hond. Hij heeft de een na de ander weer vrijgelaten... Daar gingen
weken overheen. Sommige lichamen heeft hij gehouden,
niet de mooiste, ook niet de jongste. Andere heeft hij teruggegeven.'
We liepen verder. De wind was koud, nat van het stuifwater.
Max liep langs. Hij droeg een lange plank. Lambert volgde hem
een tijdje met zijn blik en keek toen weer naar Nan op het
strand. Haar zwarte jurk viel weg tegen het zwart van de zee.
Van een afstand zag je van haar alleen de dikke massa van haar
lange, witte haar.
'Waarom noemde ze mij Michel?'
'Ze heeft u met iemand verward... met een oom, een broer, je
weet het niet...'
Hij knikte. Hij stond stil. Haalde een pakje sigaretten uit zijn
zak.
'Bent u zelf van hier?'
'Nee, maar dit verhaal hoor je van iedereen als je hier wat langer
bent.'
Hij streek een lucifer af tussen zijn handen en stak zijn sigaret
aan.
'Dat witte haar, dat komt door de melanine...' zei hij terwijl
hij een eerste trekje uitblies. 'Pigment, de kleur verdwijnt, als je
bang bent.'
Ik knikte.
Zijn haar werd grijs aan de slapen en ik vroeg me af of hij ook
bang geweest was.
Tussen de middag installeerde ik me aan mijn gewone tafeltje,
tegen het aquarium. De kreeftenhoedster! zei de baas van de
herberg de eerste keer dat ik kwam. Hij had me daar neergezet.
Het tafeltje van de eenzame gast. Niet het beste. Niet het slechtste.
Ik had zicht op de eetzaal en op de haven.
Vanwege de storm was er geen kaart. De baas had het op een
bord geschreven: *Vandaag beperkt menu.*